

Nikola Štěrbová, 19 let

Filip Sládek, 19 let

Odpoledne s paní Zdenou Mašínovou

O paní Zdeně Mašínové slyšela už spousta českých i zahraničních uší. Osud, který tuto ženu, a hlavně celou její rodinu svazuje, je znám pod příběhem jejích bratrů.

Při sledování prezidentské kampaně všech kandidátů ucházejících se o post prezidenta České republiky jsme slyšeli jména zmíněných bratrů Mašínů. Každý z kandidátů dostal od moderátora Jakuba Železného otázku: „V případě vašeho zvolení prezidentem/prezidentkou ČR – udělil/a byste vyznamenání bratrům Mašínům?“ Odpověď byla jednoznačná – NE.

A to nám s Nikolou „nedalo spát.“ Obrátili jsme se na naši paní magistru, která vyučuje společenské vědy, a začaly se dít věci! Za dva dny nám dodala termín našeho setkání s paní Zdenou Mašínovou. „Podívejte se na *toto*, přečtěte si *toto*, připravte si otázky a jedeme do Olomouce.“ Uběhlo pár dní, sedíme ve vlaku a chystáme se navštívit paní Mašínovou, která nám poskytne rozhovor. Stále si opakujeme otázky a představujeme si naše setkání. Zvoníme u velkých bílých dveří a k našemu úžasu nám otevírá drobná usměvavá žena, která nás srdečně zve dál. Musím říct, že už v předsíni mě opustila tréma a usazení do pohodlných křesel zvolna začínáme klást otázky.

Paní Mašínová, Vy jste věděla, co Vaši bratři, Ctírad a Josef, chystají?

To jistě ne. Jen jsem něco tušila. Oni to hrozně tajili, byli velice konspirativní, podle vzoru našeho otce. Víte, to jsem si uvědomila až mnohem později, jakou jsme měli jako rodina přes tu veškerou nacistickou a komunistickou perzekuci výsadu. Vždycky jsme měli informace, takže jsme se nikdy nemohli „vymlouvat“ na to, že nevíme.

Jak zněl poslední odkaz Vašeho otce, Josefa Mašína?

Ten osud už znáte. To bylo ve věznici na Pankráci, kde byl náš otec vězněn v cele č. 10 a kde nám napsal dopis, tzv. moták, který byl vložen do pantu dveří cely. Dopis jsme dostali do rukou až díky panu Vrnatovi, který byl vězněn v této cele po našem otci. Našel moták a zmínil se o něm v dopise své ženě. V dopise, ve kterém se loučil se svou ženou, se opět zmínil o motáku pro mou maminku. Paní Vrnatová se okamžitě obrátila na maminku a šly na Pankrác pro ten dopis. Ten jeho odkaz je vlastně začátek úplně všeho. Otcův odkaz směřoval hlavně k tomu, abychom nebyli otroky, abychom bojovali za to, v co věříme, a byli si sobě navzájem oporou.

Ozbrojený boj, který vedli Vaši bratři proti komunistickému režimu, stále rozděluje českou společnost. Proč tomu tak podle Vás je?

Od samého počátku je to zcela falešně postaveno. Nejednalo se přece o žádné hrdinství ani zločin. Naše rodina přinesla nemalé oběti, bylo to v době nacistické, smrt našeho otce a jeho odkaz nám, jak se máme chovat, až po smrt naší matky v době totality komunistické. Nevím, kdyby kdokoli toto prožil, měl informace, které my jsme měli, kontakty s Miladou Horákovou, nevím, zda by tady mohl žít a nic nedělat. My jsme jen přihlížet nemohli.

Spousta lidí na Vás po roce 1953 „donášela“. Setkala jste se s těmito lidmi někdy, když jste se o jejich činnosti později dověděla?

Ano, setkala. Já se to dověděla až v tom roce 1969 a potom jsem je některé tedy opravdu potkávala. Nebylo to pro mě příjemné setkání. Někteří z těch, které jsem potkávala, dokonce emigrovali. Tohle byla další obrovská zkušenost života tady v totalitě. Když jsem byla na poslední návštěvě u maminky, stačila mi říct, že za mnou přijde jistá paní Dvořáková Tonička. Ta byla nasazena jako konfidentka, když byla maminka vězněna komunisty na Pankráci. Někdy v 60. letech za námi paní Dvořáková skutečně přišla, to jsme bydlely s babičkou, a byla taková, že slíbila mamince, že nám bude pomáhat, ale přitom začala vydírat moji babičku.

Po roce 1953 Vás hodně kontrolovali a sledovali. Měla jste s bratry nějaký kontakt nebo možnost komunikace?“

Ne neměla a ani jsem mít nemohla. Já jsem do 60. let nemohla mít ani telefon. Ale potom, až jsem telefon měla k dispozici, mohla jsem bratrům zavolat, přičemž byly samozřejmě tyto hovory odposlouchávány.

Ve kterém roce jste jela do Dánska za Josefem? Proč jste se vrátila? Litovala jste někdy svého rozhodnutí?

To bylo v tom roce 1969, kdy do té doby bylo nemožné odjet z města, natož někam vycestovat! Ale čistou náhodou jsem znala kamarádku, která pracovala v tehdejší Čedoku, tedy tehdejší cestovní kanceláři, a ta mi nabídla, že by bylo možné na dva dny odjet do Dánska přes východní Německo. A už tehdy tam na mě byla nasazena konfidentka. Mně se podařilo dát zprávu Josefovi, že budu tehdy a tehdy v Kodani, abychom se mohli vidět. Já byla ten den, už když jsem se s bratrem Josefem setkala, připravená odjet, ale pro mě to bylo velice těžké rozhodování. Já jsem do poslední chvíle nevěděla, co mám udělat. Babička byla poměrně stará, maminka zemřela za strašných podmínek a babička mi říkala, že mi nebude radit, že se mám rozhodnout sama... Já měla doma babičku a ta představa, po tom všem, co jsme zažili, že ji tady mám nechat... To by nešlo... Já jsem ji tam nemohla nechat. Nikdy jsem toho nelitovala.

Přes všechny ztráty, kterým jste musela čelit, jste poznala člověka, který byl pro Vás velkou oporou. Co jste měli se svým manželem společného?“

Vůbec nic... Proto to bylo tak fajn. On byl o dvacet let starší než já, byl židovského původu a z podnikatelské rodiny. On mě nikdy neopustil. V té době nebylo moc lidí, co by se se mnou chtěli stýkat. A právě proto jsem si ho tak vážila.

Co pro Vás znamená spravedlnost? Myslíte si, že je právo a pravda v tomto státě na pravém místě?

To je vůbec, ta spravedlnost, pro mě v životě zásadní věc. Pravda a spravedlnost, opravdu. A to je bohužel to, čeho je v tomhle státě strašně málo. Tím, že se ta moc předala po převratu způsobem, jakým se předala, muselo to mít následky. A taky že má, hlavně ty morální. To máte tak, když budete mít dítě, nebudete ho zásadově vychovávat a něco provede, přičemž nebude trestáno, tak co můžete čekat?! Takže si myslím, že tohle je v životě ta zásadní věc, spravedlnost. A tohle se bohužel po roce 1989 v našem státě nestalo.

Po válce v 50. a 60. letech se začaly přepisovat majetky státu a Váš majetek byl také vyvlastněn. Byl Vám někdy navrácen?

No, on nebyl vyvlastněn, on byl doslova ukraden. Vlastně až po roce 1990 se začalo povídat o restituci, to my jsme s manželem nějaký majetek měli, ale já si řekla, že nic nechci, protože ten náš stát je v tak špatném stavu. Mě však tehdy nejvíce rozesmál pan Václav Klaus ve svém oblužení. Náš rodinný statek, 400 let starý, byl napsaný na našeho otce, který jej zdědil. Naštěstí v poslední chvíli byl majetek přepsán na nás tři, tedy na mě a bratry, aby nám ho gestapo nemohlo sebrat. Ale najednou po válce, bez mrknutí oka a ani písemného vyjádření, se statek stal majetkem státu... , dneska úplná troska. No a jak se mluvilo v 90. letech o těch restitucích, tak vystoupil člověk, kterého tehdy ještě nikdo neznal, pan Klaus, a začal vykřikovat, že by se to vyřešilo tím, že by každý dostal 30 tisíc korun. Jakmile řekl tohle, v tom okamžiku mně to zapálilo a já si řekla – tak to teda ne, tohle vypadá na zlodějinu! To aby měli více na rozkrádání. Tak jsme žádali restituci. Kdepak tady v Olomouci, tady to bylo napsané na mě a na maminku, ale jednalo se o náš statek, který nám patřil s bratry. Jenomže právníci nic nevyřešili, proto jsme vše museli dělat sami. A to bylo nekonečné vyjednávání na pozemkových úřadech v Kolíně, protože statek patří do Kolína, a když jsem tam jela už po šesté, řekla jsem, že tam jedu naposled. Mně patřily tři osminy, a tak jsem řekla paní sekretářce: „Jsou dvě hodiny, jak tady nebude ředitel do šesti hodin, tak držím hladovku a volám novináře...“ A představte si, že to vyšlo!

Jaký význam má pro Vás mladá generace nynější doby? Myslíte si, že tento stát směřuje ve vývoji k lepšímu?

Pro mě je to velice zajímavá zkušenost. Po roce 1989 jsem doslova ztratila naději. Ale musím vám říct, že v poslední době se zdá, že přímo vaše generace mi připomíná, jak to bylo po druhé světové válce v Německu. Tam po šedesátém roce se ta generace, jako je u nás asi právě teď, začala ptát svých rodičů a prarodičů, jak to mohli vůbec dopustit, že se tam stalo to, co se tam stalo. Asi právě teď je ta doba, kdy se tato mladá generace začala o vývoj v naší zemi zajímat. Proto si myslím, že pro tento stát je vaše generace zásadní. Víte, já sama děti nemám, a proto s mladými lidmi hovořím, aby měli informace a mohli se správně rozhodnout.

Paní Mašínová, děkujeme za Vaše odpovědi a příjemné odpoledne strávené ve Vaší společnosti.

Loučíme se s touto „malou velkou ženou“, velké bílé dveře se tiše za paní Mašínovou zavírají a my, plni dojmů, mlčky kráčíme městem, na jehož starobylou dlažbu se začínají snášet jiskřivé vločky sněhu.